Ernst & Young
Bedrijfsrevisoren
Reviseurs d'Entreprises
Moutstraat 54
B - 9000 Gent

Tel: +32 (0)9 242 51 11
Fax: +32 (0)9 242 51 51
www.ey.com/be

Aan de heer P. Berger, Voorzitter
Instituut van de Bedrijfsrevisoren
Arenbergstraat 13

1000 Brussel

28 september 2009

Openbare raadpleging over het ontwerp van Normen inzake de toepassing van de ISA's in België

Geachte heer Voorzitter,

Hierbij wenst Ernst & Young Bedrijfsrevisoren BCVBA ("Ernst & Young"), in naam van haar vennoten en revisoren-medewerkers, in te gaan op de openbare raadpleging over het invoeren van de *International Auditing Standards* ("ISA") in België.

In het algemeen is Ernst & Young akkoord met de voorgestelde norm om de ISA's in België toe te passen. Zulke toepassing betekent een stap vooruit in vergelijking met de huidige Belgische controlenormen en zal de coherentie van de controle-aanpak en de kwaliteit van de controlewerkzaamheden bevorderen. Ernst & Young is bijgevolg voorstander van een snelle en volledige toepassing van het ontwerp van norm voorgesteld door de Raad van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren (de "Raad").

Ernst & Young wenst echter de volgende opmerkingen te formuleren met betrekking tot het voorstel van de Raad:

1. <u>Gefaseerde inwerkingtreding</u>

   De Raad stelt voor dat de ISA's zouden worden toegepast voor de controle van jaarrekeningen van organisaties van openbaar belang (*Public Interest Entities - "PIE"*) voor boekjaren afgesloten vanaf 15 december 2012, en voor de controle van jaarrekeningen van andere entiteiten voor boekjaren afgesloten vanaf 15 december 2014.

Burgerlijke vennootschap die de rechtsvorm van een coöperatieve vennootschap met beperkte aansprakelijkheid heeft aangenomen
Société civile ayant emprunté la forme d'une société coopérative à responsabilité limitée
RPR Brussel - RPM Bruxelles - B.T.W. - T.V.A. BE 0446.334.711
Bank - Fortis - Banque 210-0905900-69

Ernst & Young betreurt deze gefaseerde inwerkingtreding en meent dat het invoeren van de ISA's op dezelfde datum zou moeten gebeuren voor alle entiteiten.

Het argument dat non-PIE's en hun commissarissen meer tijd nodig zouden hebben om zich voor te bereiden op de invoering van de ISA's is een incorrect argument, voornamelijk omwille van twee redenen:

(i) de ISA normen voorzien een grote flexibiliteit in hun toepassingsvereisten op kleinere ondernemingen, zodat hun toepassing op kleinere ondernemingen zeker niet moeilijker zal zijn (en op vele vlakken zelfs eenvoudiger) dan voor grote ondernemingen, en

(ii) de bedrijfsrevisorenkantoren die zowel PIE's als andere entiteiten controleren zullen hun medewerkers toch moeten opleiden om audits uit te voeren conform de ISA's vanaf de eerste toepassingsdatum. Deze kantoren vertegenwoordigen volgens beschikbare gegevens meer dan 80% van het activiteitenvolume van ons beroep. Een gefaseerd invoeren van de ISA's is dus niet nodig voor deze kantoren, die bovendien voor het merendeel nu reeds de ISA's toepassen. Daarentegen houdt een gefaseerd invoeren het risico in dat er verwarring ontstaat bij de medewerkers en dat de normen niet correct zullen worden toegepast tijdens de overgangsperiode.

Bij het publiek zal een gefaseerd invoeren zorgen voor de nodige verwarring omdat twee groepen controlenormen naast elkaar zullen bestaan gedurende twee jaren, hetgeen bij het publiek de mening kan doen ontstaan dat *"an audit is not an audit"* en dat de controle van KMO's minder belangrijk is dan die van grote ondernemingen. Dit laatste zou onze politieke verantwoordelijken en de wetgever ook tot de verkeerde conclusie kunnen brengen dat een minder zware controle voor KMO's misschien een oplossing zou zijn om de kost van de controle te drukken en/of de administratieve vereenvoudiging in de hand te werken. Er is momenteel een grote consensus in België dat de auditverplichting voor niet-publieke organisaties moet behouden blijven.

Ernst & Young begrijpt dan ook niet waarom een gefaseerd invoeren wordt voorgesteld, hetgeen tegenstrijdig is met het standpunt van de Raad met betrekking tot *"an audit is an audit"*.

Ernst & Young meent dan ook dat het invoeren van de ISA's op dezelfde datum zou moeten gebeuren voor alle entiteiten.

2. <u>Inwerkingtreding vanaf 2012 voor organisaties van openbaar belang</u>

De Raad stelt voor dat de ISA's zouden worden toegepast voor de controle van jaarrekeningen van organisaties van openbaar belang (*Public Interest Entities*) voor boekjaren afgesloten vanaf 15 december 2012. Aangezien de overgang van de huidige Belgische controlenormen naar de ISA's niet van die aard is dat een jarenlange voorbereiding en diepgedreven vormingen nodig zijn, maar integendeel op een redelijk eenvoudige manier kan gebeuren, betreurt Ernst & Young dat de Raad geen snellere overgang naar de ISA's voorstelt.

Een meerderheid van Europese lidstaten (en meer dan 100 landen in de wereld) hebben reeds beslist de ISA's (of gelijkwaardige normen) in te voeren. Door de invoering in België uit te stellen tot 2012 lopen wij het risico bij de laatste groep landen te behoren die hun controlenormen moderniseren. Dit is voor het beroep in België een gemiste kans om bij de topgroep te blijven.

3. Toepassingsgebied

De Raad beperkt de invoering van de internationale controlenormen tot de ISA's alsook de ISRE's (*International Standards on Review Engagements*).

Ernst & Young betreurt dat de Raad niet van de gelegenheid gebruikt heeft gemaakt om ook de andere internationale standaarden in te voeren, bijvoorbeeld de ISAE's (*International Standards on Assurance Engagements*), de ISRS's (*International Standards on Related Services*), alsook ISQC 1 (*International Standard on Quality Control*).

Het invoeren van ISQC 1, bijvoorbeeld, zou bijdragen tot de versterking en de harmonisatie van de administratieve organisatie en de interne controle-systemen in auditkantoren, alsook van hun processen in verband met kwaliteitscontrole en risk management. De toepassing van ISQC 1 zou ook bijdragen tot het verbeteren en het harmoniseren van de methodologieën gehanteerd tijdens de externe kwaliteitscontrole van auditkantoren.

Het invoeren van bijvoorbeeld ISRS 440, "*Engagements to Perform Agreed-Upon Procedures Regarding Financial Information*", zou een goede technische oplossing bieden voor het uitvoeren van talrijke speciale opdrachten die de Belgische wetgever toevertrouwt aan de bedrijfsrevisor, en die momenteel niet of onvoldoende behandeld worden door de Belgische controlenormen.

4. Inventarisatie van de revisoren die de ISA's toepassen vóór de verplichte datum

De Raad stelt voor op de website van het Instituut de lijst te publiceren van de bedrijfsrevisoren die verklaren de ISA's toe te passen op al hun wettelijke opdrachten.

Ernst & Young vindt dit een bijzonder positief initiatief dat het beroep zal aanmoedigen de ISA's zo snel mogelijk toe te passen en niet te wachten tot de toepassing verplichtend wordt.

Tegenstanders van dit voorstel vinden dat het discrimerend zal werken tegen de bedrijfsrevisoren die de ISA's niet versneld toepassen. Ernst & Young meent integendeel dat zulk initiatief een bewijs zou zijn van het dynamisme van het beroep in België en bijgevolg het imago van het beroep zal versterken.

Bovendien zou deze inventarisatie grotendeels irrelevant worden indien de Raad de voorstellen van Ernst & Young in punten 1. en 2. *supra* (snellere en niet-gefaseerde toepassing) zou aanvaarden.

Ernst & Young blijft ter beschikking van de Raad om de inhoud van deze brief te bespreken met de Raad of om verdere uitleg en verduidelijking te verschaffen over de ingenomen standpunten.

Met de meeste hoogachting,

Ernst & Young Bedrijfsrevisoren BCVBA
Vertegenwoordigd door

Jean-Pierre Romont
Vennoot